

GEOMETRİ

*Derginin bu sayısında **Uzay Geometri, Cisimlerin Alan ve Hacimleri** konusunda çözümlü sorular yer almaktadır. Bu konuda, ÖSS'de çıkan soruların çözümü için gerekli temel bilgileri ve pratik yolları, sorularımızın çözümü içinde hatırlatmayı amaçladık. ÖSS'de bu konudan ortalama 2 soru çıkmaktadır. Derginin bundan sonraki sayısında **Doğrunun Analitik İncelenmesi ve Uzay Geometri** konuları ele alınacaktır.*

SORU

Bir dikdörtgenler prizmasının ayrıtları a, b, c dir.

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c} = \frac{11}{12} \text{ ve prizmanın hacmi } 48 \text{ cm}^3$$

ise, prizmanın tüm alanı kaç cm² dir?

- A) 44   B) 55   C) 66   D) 77   E) 88

ÇÖZÜM

Ayrıtları a, b, c olan prizmanın

Hacmi: $V = a \cdot b \cdot c$

Tüm alanı : $S = 2(ab+ac+bc)$ dir.

$$\frac{1}{a} + \frac{1}{b} + \frac{1}{c} = \frac{11}{12}$$

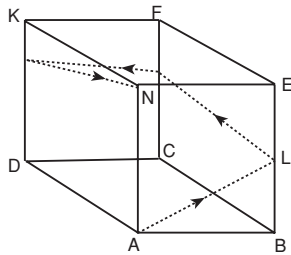
$$\frac{bc+ac+ab}{abc} = \frac{11}{12} \text{ ve } \frac{bc+ac+ab}{48} = \frac{11}{12}$$

$$bc+ac+ab = 44$$

$$S = 2(ab+ac+bc) = 88 \text{ cm}^2 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : E

SORU

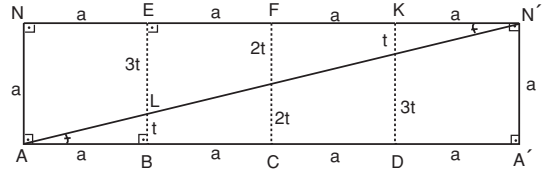
Şekildeki küpün A noktasından N noktasına yan yüzlerin tümü üzerinden geçerek en kısa yoldan giden bir hareketli [EB] ayrıtı üzerindeki L noktasından geçtiğine göre,

$\frac{|EL|}{|LB|}$ oranı kaçtır?

- A) 1   B) $\frac{3}{2}$ C) 2   D) $\frac{5}{2}$ E) 3

ÇÖZÜM

Küpün yan yüzünü açalım. En kısa yol, doğrusal uzaklık olduğundan,

Küpün bir ayrıtı a birim olsun.

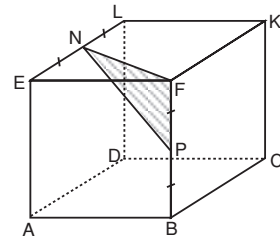
$\triangle ABL \sim \triangle N'EL$ (A.A. benzerliği)

$$\frac{|AB|}{|EN'|} = \frac{|BL|}{|EL|} \Rightarrow \frac{a}{3a} = \frac{|BL|}{|EL|}$$

$$\frac{|EL|}{|BL|} = 3 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : E

SORU

Şekildeki küpte

$$|EN| = |NL|$$

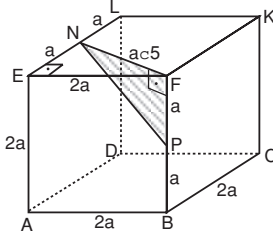
$$|BP| = |PF|$$

$$A(NPF) = 8\sqrt{5} \text{ cm}^2 \text{ ise,}$$

küpün hacmi kaç cm³ tür?

- A) 512   B) $320\sqrt{5}$ C) $135\sqrt{5}$
D) 216   E) $120\sqrt{5}$

ÇÖZÜM

$$|EN| = |NL| = a$$

$$|PB| = |PF| = a \text{ alınırsa,}$$

Karenin kenar uzunlukları eşit olduğundan,

$$|EF| = 2a \text{ dır.}$$

$$[FN] \perp [FB] \text{ ve}$$

ENF dik üçgeninde Pisagor teoreminden,

$$|NF|^2 = a^2 + 4a^2$$

$$|NF| = a\sqrt{5} \text{ olur.}$$

$$A(NPF) = \frac{a\sqrt{5} \cdot a}{2} = 8\sqrt{5}$$

$$a = 4$$

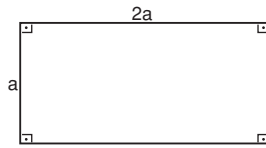
$$2a = 8 \text{ cm olur.}$$

Küpün hacmi : $V = (2a)^3 = 8^3 = 512 \text{ cm}^3$ bulunur.

Yanıt : A

SORU

Şekilde bir kenarı a ve diğer kenarı $2a$ olan bir dikdörtgen önce kısa kenarı ve sonra uzun kenarı etrafında 360° döndürülüyor.

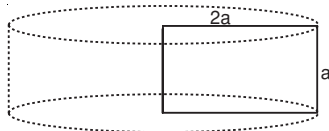

Oluşan cisimlerin hacimleri oranı kaçtır?

- A) 1   B) $\frac{3}{2}$ C) 2   D) 4   E) 8

ÇÖZÜM

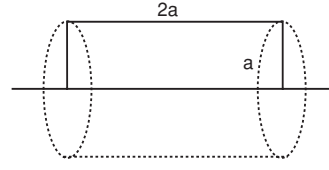
Kısa kenarı etrafında döndürelim.

$$V_1 = \pi(2a)^2 \cdot a$$

$$V_2 = 4a^3\pi$$

Uzun kenarı etrafında döndürelim.

$$V_2 = \pi(a)^2 \cdot 2a$$

$$V_2 = 2a^3\pi$$

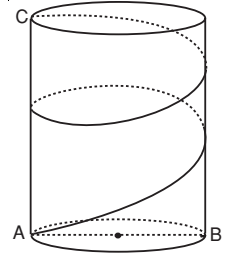
Hacimler oranı:

$$\frac{V_1}{V_2} = \frac{4a^3\pi}{2a^3\pi} = 2 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : C

SORU

Şekildeki silindirin etrafına A noktasından başlayıp C noktasına gelecek şekilde iki kez tel dolanıyor.

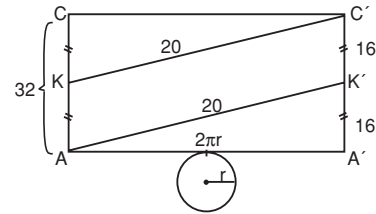

Silindirin yüksekliği 32 cm, kullanılan telin uzunluğu 40 cm ise, silindirin taban dairesinin yarıçap uzunluğu kaç cm dir?

($\pi = 3$ cm alınız.)

- A) 1   B) 2   C) $\frac{5}{2}$ D) 3   E) $\frac{7}{2}$

ÇÖZÜM

Silindirin yan yüzünü düzlem üzerinde açarak düşürsek,

$$|AK'| = |KC'| = 20 \text{ cm}$$

$$|AA'| = 2\pi r \text{ ve } \pi=3 \text{ alınırsa,}$$

$$|AA'| = 2 \cdot 3 \cdot r = 6r$$

AA'K' dik üçgeninde pisagor teoreminden,

$$20^2 = 16^2 + (6r)^2$$

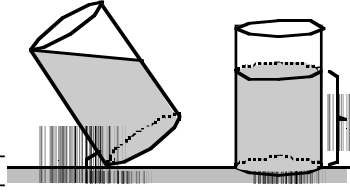
$$6r = 12$$

$$r = 2 \text{ cm bulunur.}$$

Yanıt : B

SORU

Taban yarıçapı 3 cm ve yüksekliği 10 cm olan bir dik silindir, tamamen su ile dolu iken; taban düzlemi ile 45° lik açı yapacak şekilde I. konuma getirildiğinde suyun bir kısmı dökülüyor.

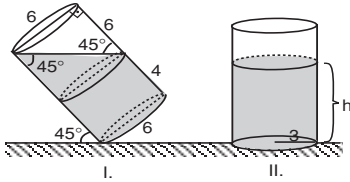

Kap II. konuma getirildiğinde suyun yüksekliği kaç cm olur?

- A) 3 B) 4 C) 5 D) 6 E) 7

ÇÖZÜM

I. konumdaki suyun hacmi ile, II. konumdaki suyun hacmi eşittir.

$$\frac{\pi \cdot 3^2 \cdot 6}{2} + \pi \cdot 3^2 \cdot 4 = \pi \cdot 3^2 \cdot h \text{ ve } h = 7 \text{ cm bulunur.}$$

Yanıt : E

SORU

Taban dairelerinin merkezleri O, yarıçap uzunlukları r ve 2r olan dik silindirin yükseklikleri eşit ve 12 cm dir.

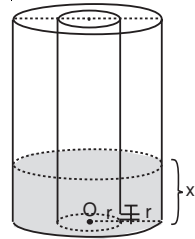
Tamamı su ile dolu olan içteki dik silindirin dibindeki musluk açılırsa suyun seviyesi kaç cm azalır?

- A) 3 B) 6 C) 8 D) 9 E) 10

ÇÖZÜM

Taban daireleri r yarıçaplı silindirin içindeki suyun, taban dairesi 2r yarıçaplı silindire boşaldığında suyun yüksekliği x olsun. Hacim değişmeyeceğinden,
 $\pi \cdot r^2 \cdot 12 = \pi \cdot (2r)^2 \cdot x$
 $\pi r^2 \cdot 12 = \pi \cdot 4r^2 \cdot x$
 $x = 3 \text{ cm bulunur.}$
O halde suyun seviyesi $12 - 3 = 9 \text{ cm}$ azalır.

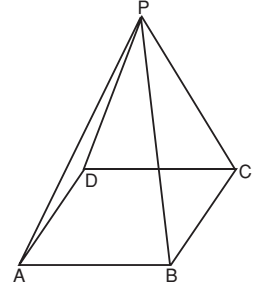
Yanıt : D

SORU

Düzgün kare piramitin taban kenarının uzunluğu 32 cm, yan yüz yüksekliği 20 cm dir.

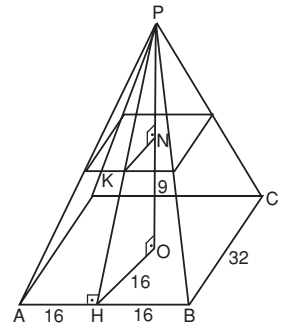
Piramit tabana paralel ve tabandan 9 cm uzaklıktaki bir düzlemlerle keşiliyor. Küçük piramidin hacmi kaç cm^3 tür?

- A) 27 B) 32 C) 36 D) 56 E) 64

ÇÖZÜM

POH dik üçgeninde Pisagor teoreminden,
 $20^2 = 16^2 + |PO|^2$
 $|PO| = 12 \text{ cm}$
O halde,
 $|PN| = 12 - 9 = 3 \text{ cm}$
 $PKN \sim PHO$
 $\frac{3}{12} = \frac{|NK|}{16}$
 $|NK| = 4 \text{ cm olur.}$

Küçük piramidin tabanının kenar uzunluğu 8 cm, yüksekliği 3 cm olduğundan;

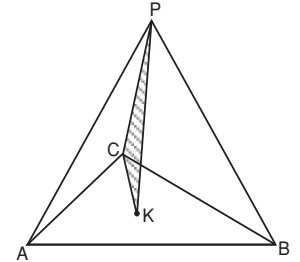
$$\text{Hacmi: } V = \frac{8^2 \cdot 3}{3} = 64 \text{ cm}^3 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : E

SORU

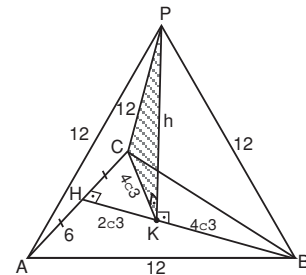
Şekildeki (P, ABC) düzgün dörtyüzlüde K, ABC üçgeninin ağırlık merkezidir. $|AB| = 12 \text{ cm}$ ise,

A(PCK) kaç cm^2 dir?

- A) $12\sqrt{6}$ B) $18\sqrt{3}$ C) $20\sqrt{6}$ D) $24\sqrt{2}$ E) $30\sqrt{3}$

ÇÖZÜM

Bütün yüzleri eşkenar üçgen olan piramide **düzgün dörtyüzlü** denir.

K ağırlık merkezi ise,
|AH| = 6 cm

|HB| = $6\sqrt{3}$ cm

|HK| = $2\sqrt{3}$ cm

|KB| = |CK| = $4\sqrt{3}$ cm

|CP| = 12 cm dir.

[PK] $\perp$ [CK] olduğundan,

CKP dik üçgeninde Pisagor teoremi uygulanırsa,

$$(4\sqrt{3})^2 + h^2 = 12^2$$

$$h = \sqrt{6} \text{ cm olur.}$$

$$\text{Alan(CKP)} = \frac{4\sqrt{3} \cdot 4\sqrt{6}}{2} = 24\sqrt{2} \text{ cm}^2 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : D

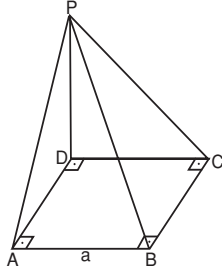
SORU

Şekildeki kare piramitte,

[PD] $\perp$ (ABCD) dir.

|PD| = 3 cm, |AD| = a cm

ve A(ABP) = 10cm² ise,

piramidin hacmi kaç cm³ tür?

- A) 12 B) 16 C) 18 D) 24 E) 36

ÇÖZÜM

PDA üçgeni dik üçgendir.

([PD] $\perp$ [DA])

Ayrıca üç dikme teoremine

göre, [PA] $\perp$ [AB] olur.

PAB bir dik üçgen olduğundan,

$$|PA| = \sqrt{a^2 + 3^2}$$

$$A(PAB) = \frac{a \cdot \sqrt{a^2 + 9}}{2} = 10 \text{ (iki tarafın karesi alınır)}$$

$$\frac{a^2 \cdot (a^2 + 9)}{4} = 100$$

$$a^2(a^2 + 9) = 400 \text{ olur.}$$

a²=t diyelim,

$$t(t+9)=400$$

$$t^2 + 9t - 400=0$$

$$(t-16)(t+25)=0 \text{ ve } t = 16 \text{ için } a = 4 \text{ bulunur.}$$

$$\text{Piramidin hacmi, } V = \frac{1}{3} a^2 \cdot h$$

$$V = \frac{1}{3} 4^2 \cdot 3$$

$$V = 16 \text{ cm}^3 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : B

SORU

ABCDEF düzgün

altıgen ve [PF] altıgen

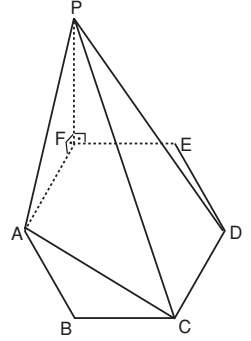
düzlemine diktir.

|AB| = |PF| = 4 cm ise,

Alan(PAC) oranı

Alan(PDC)

kaçtır?

- A) $\sqrt{2}$ B) $\sqrt{3}$ C) $\sqrt{6}$ D) $\frac{\sqrt{6}}{2}$ E) $\frac{\sqrt{6}}{3}$

ÇÖZÜM

[PF], altıgen düz-

lemine dik oldu-

ğundan

PFA dik üçgeninde

Pisagor teoreminden,

$$|AP|^2 = 4^2 + 4^2$$

$$|AP| = 4\sqrt{2} \text{ ve}$$

PFD dik üçgeninde

Pisagor teoreminden,

$$|PD|^2 = 4^2 + (4\sqrt{3})^2$$

$$|PD| = 8 \text{ olur.}$$

Üç dikme teoreminden,

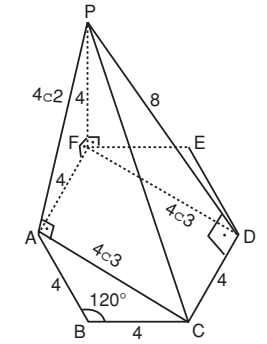
[PA] $\perp$ [AC] ve [PD] $\perp$ [DC] dir.

$$A(PAC) = \frac{4\sqrt{2} \cdot 4\sqrt{3}}{2} = 8\sqrt{6} \text{ cm}^2$$

$$A(PDC) = \frac{8 \cdot 4}{2} = 16 \text{ cm}^2 \text{ olur.}$$

$$\frac{A(PAC)}{A(PDC)} = \frac{8\sqrt{6}}{16} = \frac{\sqrt{6}}{2} \text{ bulunur.}$$

Yanıt : D

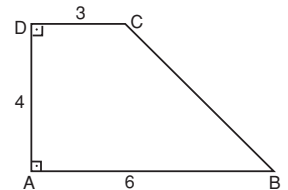
SORU

ABCD dik yamuk

|AB| = 6 cm

|AD| = 4 cm

|DC| = 3 cm

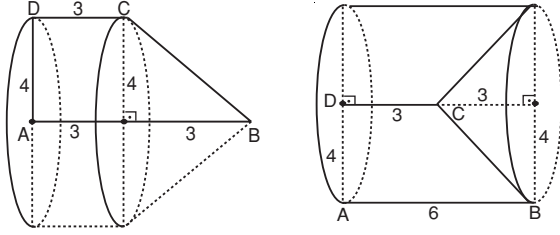
V₁: Dik yamuğun [AB] etrafında 360° döndürülmesiyle oluşan cismin hacmi

V₂: Dik yamuğun [DC] etrafında 360° döndürülmesiyle oluşan cismin hacmi ise,

$\frac{V_1}{V_2}$ oranı kaçtır?

- A) $\frac{3}{2}$ B) $\frac{4}{3}$ C) $\frac{2}{3}$ D) $\frac{3}{4}$ E) $\frac{4}{5}$

ÇÖZÜM

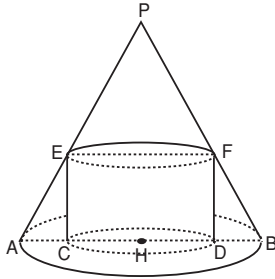
$$V_1: \pi \cdot 4^2 \cdot 3 + \frac{\pi \cdot 4^2 \cdot 3}{3} = 64\pi$$

$$V_2: \pi \cdot 4^2 \cdot 6 - \frac{\pi \cdot 4^2 \cdot 3}{3} = 80\pi$$

$$\frac{V_1}{V_2} = \frac{64\pi}{80\pi} = \frac{4}{5} \text{ bulunur.}$$

Yanıt : E

SORU

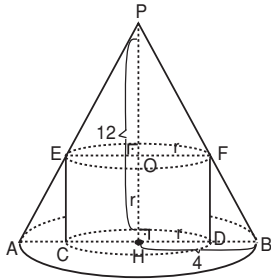

Dik koni içine, bir dik silindir yan yüzeylere değecek şekilde yerleştirilmiştir. Silindirin taban yarıçapı yüksekliğine eşittir.

Koninin taban çapı 8 cm, yüksekliği 12 cm ise, silindirin hacmi kaç $\pi \text{ cm}^3$ tür?

- A) 9   B) 18   C) 27   D) 36   E) 48

ÇÖZÜM

P, O, H doğrusal ve $[PH] \perp [AB]$ dir. Silindirin taban yarıçapı ve yüksekliği r olsun.

$$\triangle POF \sim \triangle PHB \quad (\text{A.A. Benzerliği})$$

$$\frac{12-r}{12} = \frac{r}{4}$$

$$12-r = 3r$$

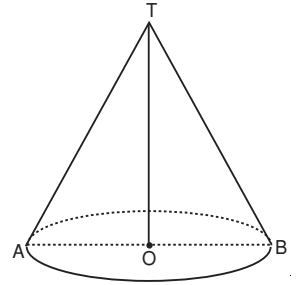
$$r = 3$$

$$\begin{aligned} \text{Silindirin hacmi} &= \pi r^2 h \\ &= \pi \cdot 9 \cdot 3 \\ &= 27\pi \text{ cm}^3 \text{ bulunur.} \end{aligned}$$

Yanıt : C

SORU

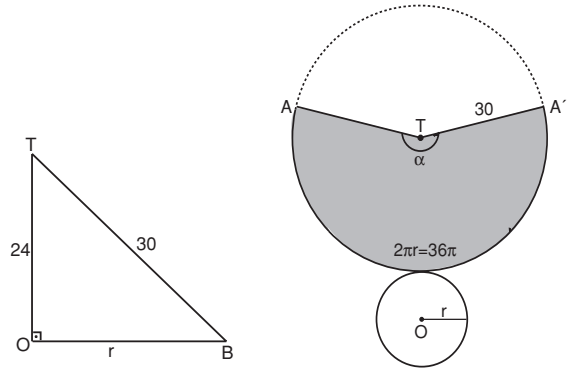
Ana doğrusunun uzunluğu 30 m olan dik koni şeklindeki bir çadırın, ortasındaki tabana dik olan direğin uzunluğu 24 m dir.

Bu çadırın yapımında kaç $\pi \text{ m}^2$ kumaş kullanılmıştır?

- A) 360   B) 420   C) 440   D) 540   E) 600

ÇÖZÜM

TOB dik üçgen

$$30^2 = 24^2 + r^2$$

$$r = 18 \text{ m}$$

$|AA'|$ yayının uzunluğu r yarıçaplı dairenin çevresine eşittir.

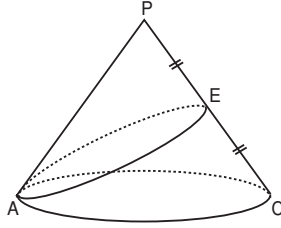
$$2\pi \cdot 18 = 2\pi \cdot 30 \cdot \frac{\alpha}{360^\circ} \text{ ve } \alpha = 6 \cdot 36^\circ = 216^\circ$$

$$A(\text{TAA}') = \pi \cdot 30^2 \cdot \frac{216^\circ}{360^\circ} = 540\pi \text{ m}^2 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : D

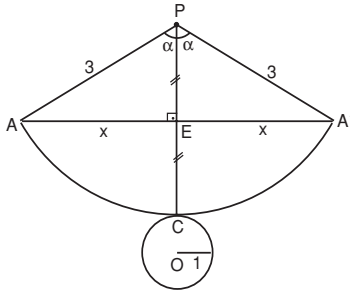
SORU

Tabanın çapı 2 cm, ana doğrusu 3 cm uzunluğunda olan dik koninin A noktasından yüzey üzerinden önce [PC]'nin orta noktası olan E'ye uğrayıp A noktasına giden hareketlinin aldığı en kısa yol kaç cm dir?

- A) $\frac{3\sqrt{3}}{4}$ B) $2\sqrt{3}$ C) $3\sqrt{3}$ D) $5\sqrt{3}$ E) $6\sqrt{3}$

ÇÖZÜM

Dik koninin yanal yüzeyi [PA] ana doğrusu boyunca kesilip, düzleme yatırılırsa, yukarıdaki şekil oluşur. İstenen en kısa yol;

$$|AE| + |EA'| = |AA'| = 2x \text{ tir.}$$

A, E, A' doğrusal noktalardır.

|AA'| yayının uzunluğu, tabanın çevresine eşit olduğundan,

$$|AA'| = 2\pi \cdot r$$

$$\frac{2\alpha}{360^\circ} \cdot 2\pi \cdot 3 = 2\pi \cdot 1$$

$$\alpha = 60^\circ \text{ olur.}$$

PAE dik üçgeni, 30°, 60°, 90° üçgeni olur.

O halde;

$$|PA| = 3 \text{ ise, } |PE| = \frac{3}{2} \text{ ve}$$

$$|AE| = x = \frac{3}{2} \sqrt{3} \text{ olur.}$$

$$|AA'| = 2x = 3\sqrt{3} \text{ cm bulunur.}$$

Yanıt : C

SORU

Bir küre, merkezinden 9 cm uzaklıkta bir düzlemle kesiliyor. Oluşan kesitin alanı $144\pi \text{ cm}^2$ dir.

Kürenin içine, bu kesiti taban kabul eden en büyük hacimli koni yerleştiriliyor.

Koninin hacminin, kürenin hacmine oranı kaçtır?

- A) $\frac{24}{25}$ B) $\frac{48}{25}$ C) $\frac{24}{125}$ D) $\frac{32}{125}$ E) $\frac{48}{125}$

ÇÖZÜM

Koninin tabanının merkezi C ve

$$|BC| = r \text{ olsun.}$$

$$\pi r^2 = 144\pi$$

$$r = 12 \text{ olur.}$$

OBC dik üçgeninde

Pisagor teoreminden,

$$|BO|^2 = 12^2 + 9^2$$

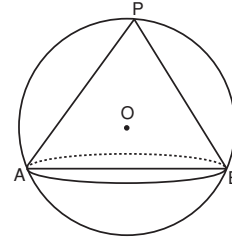
$$|BO| = 15 \text{ cm}$$

O halde koninin yüksekliği: $9+15=24$ cm dir.

$$\frac{V_{\text{Koni}}}{V_{\text{Küre}}} = \frac{\frac{\pi \cdot 12^2 \cdot 24}{3}}{\frac{4}{3} \pi \cdot 15^3} = \frac{32}{125} \text{ bulunur.}$$

Yanıt : D

SORU

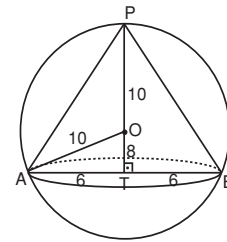

Yarıçapı 10 cm olan bir küre içine taban yarıçapı 6 cm olan bir koni, şekildeki gibi yerleştiriliyor.

Koninin hacmi en çok kaç $\pi \text{ cm}^3$ olur?

- A) 180 B) 216 C) 240 D) 260 E) 360

ÇÖZÜM

Bir küre içine yerleştirilecek en büyük hacimli koninin yüksekliği, kürenin merkezinden geçecektir. Taban dairesinin merkezini T ile gösterelim.

AOT dik üçgeninde $|OT| = 8$ cm olur.

O halde, koninin yüksekliği

$$10+8=18 \text{ cm dir.}$$

Koninin hacmi, $V = \frac{1}{3} \pi r^2 h$ olduğundan,

$$V = \frac{1}{3} \pi \cdot 6^2 \cdot 18$$

$$V = 216 \pi \text{ cm}^3 \text{ bulunur.}$$

Yanıt : B